

UJVIDÉKI HIRLAP

AZ UJVIDÉKI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön és vasárnap

Előfizetési ára:

egész évre - - - - - 10 K

fél évre - - - - - 5 „

Egyes szám ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő: Kardos Miksa.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Thököly I.-u.
5. I. e. hová a lap szellemi és anyagi ügyeire
való mindennemű megkeresés intézendő.

Telefon 137.

I. évfolyam

Ujvidék, vasárnap 1910. szeptember 11.

45. szám.

Tömörüljünk!

A legkomolyabb munka küszöbén állunk! Néhány nap múlva teljességgel benn leszünk a legmozgalmasabb politikai szezonban. Akkor, amikor a mi nagyjaink, a mi megbízottaink oda fenn az ország sorsa felett tanácskoznak, mikor vállvetve dolgozik minden hivatalos tényező, — hogy a reá bizott mandátum értelmében szolgálja hazája ügyét, akkor nekünk sem szabad összetett kezekkel tétlenül ülnünk, mi sem szemlélhetjük csak gyönyörködve a megújodásnak most kezdődő hatalmas munkáját, hanem ki kell vennünk a magunk részét ebből is.

Nem elég a hatalom megszerzése és megtartása, hanem teljesíteni kell a kötelességeket is, melyeket ez a pozíció reánk ró.

A hosszú négy és fél esztendeig reánk erőszakolt tétlen henyélés tülön sok pihenőt nyújtott. Friss erővel foghatunk tehát munkához s dolgozzunk úgy, alkossunk olyat, ami megmutassa, hogy izmaink csak pihentek, de el nem ernyedtek.

Mert bár pártunk országszerte dominál mindenfelé, még sem szabad az ellenfelet lekicsinyelni. A letűnt rendszer korifeusai, kik egyszer bele kóstoltak a hatalom édes mézébe, nehezen tudják elfelejteni a letűnt szép napokat. S ők nemesek visszavonják azt, ami elmúlt, hanem lassan, hangtalanul, de annál állhatatosabban dolgoznak s menetik, ami menthető a maguk számára s próbálkoznak mindenfelé.

A nemzet közvéleményének reájuk nézve oly igen lesújtó megnyilatkozását kezdik lassankint feledni. Ujra ébrednek a földre sujtottak s majd itt, majd ott bukkannak fel. Az ország sok helyéről halljuk, hogy a szétrebbent hadsereg katonái lassankint újra egymásra találnak s ismét szövetkeznek. Az első ijedségből már felocsudtak s most ismét munkához látnak

Ez az országos mozgolódás nálunk is észlelhető. Az első perc keserűségében beadott lemondások visszaszívása, titkos konventikulumok, erős tömörülések, munkára való szózatok stb. . . stb. jelenségei láthatók városunkban is.

A kis ellenzék már megmozdult.

Hiába a kisebbség mindig fürgébb s kevésbé kényelemszerető.

A hatalmas munkapárt pedig még mindig tétlenül pihen. Az emberek kezdik már elfelejteni egymást! Feledésbe mennek a küzdelem hevében keletkezett barátság kötelékei! S bár, ahol szükség van, résen vagyunk, mégis mindenkép itt az ideje, hogy ezt a derék pártot, mely szinte máról-hónapra lett naggyá és rettenetes erővel zuzta össze a város nyakán és zsirján élő klikket, mely e néhány hét alatt is meg tudta mutatni munkabírását és rátermettségét, megszervezzük úgy, hogy a maga egységes pártkeretébe minden erő a megfelelő helyre jusson, hogy adandó alkalommal mindenki kéznél legyen.

E párt épen azért, mert nagy, mert hatalmas, okvetlenül összetartandó külső viszonyaiban is. Mert bár valamennyiünket egyesít az elvek és eszmék közössége, mégis külső jelekkel is dokumentálnunk kell együtvé tartozásunkat, minek egyedüli módja, hogy

alakítsuk meg haladéktalanul a párt-és olvasókört.

Egy körütekintéssel s ilyen alapon megszervezett párt erejét minden pillanatban éreztetheti. Csak ily szervezet mellett emelkedhetik fel az, ki kiváló — s csak ily szervezet mellett tehet semmivé minden rendbontó törekvést.

Városunk kormányzatának jelenlegi feje, munkaszervezetének, alkotói vágyásának már eddig is számtalan tanujelét adta, hálánkra már is százszorososan tarthat számot.

S ugyan nyújthatunk-e neki munkájáért sebés elismerést, mintha egy szervezett, egységesített párt erejét ajánljuk fel, melyre mindig számíthat s mely minden munkájában segítőtárs leszen.

E pártszervezet ily vezetés mellett valóban döntő súlyú lesz nemesek politikai kérdésekben, hanem a város ügyének helyes és célszerű irányításában is.

Mert ne feledjük el, hogy városunk, bár most nem ütök a nagy dobos anynyira, kroszakalkotó berendezkedések küszöbén áll. Ez tökéletes csak úgy lesz, ha minden tényező érdeke tekintetbe vétetik. Már pedig eszmecserére is, hol találja meg párttag — elvtársát, ha nem saját klubjában.

E kör legyen tehát vezére városunk politikai, társadalmi, szociális mozgalmának s egyesítője szétszúllott társadalmunk szertehuzó törekvéseinek.

A dolog már sokáig nem odázható el. A szervezkedés kötelességünk önmagunk iránt s kötelességünk a mi vezéreinkkel szemben is, kik értünk, de velünk akarnak munkálkodni.

Tömörüljünk, s alakítsuk meg mielőbb a munkapárti olvasó és pártkört.

Politikai jegyzetek.

Határidő a petíciók tárgyalására.

A Kuria okt. 18-ától kezdve tárgyalni fogja a legutóbbi választások mintegy félszáza ellen beadott petíciókat. Lesz néhány pikáns tárgyalás, melyeknek anyaga könnyen országos botrányt okozhat. Nem utolsó érdekességük az ellenpetíciók se, ahol a kibukott urakra olvassak rá ugyanazt, ami miatt ők siránkoznak. A petíciók nagy számát az magyarázza meg, hogy a kerületekben mindenütt 2—3 jelölt is küzdött, ellenjelölt nélküli választás kevés volt, a kibukott jelöltek a letűnt koalíció képviselőiből kerülnek, a kik nem tudnak belenyugodni a változhatatlanban s a választási költséget még megtoldatják egy kis petíciós költséggel, hátha — hátha még a kapa nyél is elsül — s eredmény lesz. Annyi bizonyos, hogy az ellenzéki mandátumok is egytől-egyig megtámadhatók volnának ilyen alapon. Sőt — !

A felfújt muraszombati találkozó.

Az újságírók százszemű detektív hada állandó megfigyelés alatt tartja a Fehérvár kormány volt belügyminiszterét. Egy lépést nem tehet, egy sort nem írhat, egy szót nem beszélhet, hogy tetteinek politikai hátteret ne tudnának adni. Vannak lapok, melyek a legintimebb párbeszédet, a legnagyobb hűséggel (?) hozzák, pedig bizonyos, hogy senki sem hallotta. Így történt legutóbb is. Kristóffy, mint Szapáry László jó barátja, ez utóbbi birtokúra volt hivatalos fogolyvadászatra. Nosza megindul a hajsza s kisütik (persze a Nap!) hogy az általános választó jog sorsa dönt el a fogolypuffogatás közben. Forgalomba jön egy csomó név, köztük a trónörökösé is, akit mintha népszerűtlenné tenni, minden újság kötelességének ismerne. Majd jön a cáfolat, ha ugyan egyáltalán érdemes cáfolni, — s a nyári kacsa hirtelen eltűnik!

BOGDÁNY

és TÁRSA

UJVIDÉK.

Budapest, VI. Dálnok-u. 12.

II. Rákóczi Ferenc-ut 66. sz.

Saját házban. Telefon 988.

TELEFON 219.

Központi fűtés, szellőztetés, vízvezeték, csatornázás és világítási berendező vállalat.

Igazságok!

A Határőrnek pártunk feje s vezetői ellen hónapokon át szórt vádjaira lapunk 43-ik számában feleltünk, hol nobilis hangon senki személyét nem támadva, s csak a rendszert jellemezve, rámutattunk a vádak alaptalanságára, illetve a vádak bizonyítására hívtuk fel az okvetetlenkedőket. Sőt tovább menve megkezdettük a letűnt rendszer újvidéki *kisded játéka*it ismertetni. Ezt azonban egyelőre beszüntettük. A Határőr most válaszol nekünk! *Vádjaiából egyet sem bizonyít* — mert nem is bizonyíthat, hisz mind alaptalan ráfogás; a *felhozott esetekből egyet sem cáfol*, mert mind szinigazságok.

De ha így van, akkor hol vétett az U. H. a tárgyilagosság ellen. Talán ott, hogy nem merítette ki a kaszinói botrányok egész tárházát, s hogy pl. nem hozta fel a jegyzőkönyv homályos megemlékezésének esetét, hogy nem írta le az egyes sceneakat úgy, ahogy kellett volna. Bizonyára itt vétettünk a tárgyilagosság ellen, mert akkor Demetrovics Vladimirt nem gyanúsítaná hamis módon a rendező szerepével. E sorok írója nagyon jól emlékszik a történetekre s ismeri a „főrendező kiletét”. A tisztelegni nem akaró renitens kaszinót bizonyára nem Demetrovics Vladimirként állott érdekében megrendszabályozni. Kár tehát tudatosan ferdíteni!

Ami pedig Ujvidék szab. kir. város országos képviselőjének *Szlezák Lajos dr.*-nak, meg e város polgármesterének, 48-as mivoltára vonatkozik, különös, hogy a politikai és lelkiismereti szabadság tuloldali védői hánytorgatják ezt folyton. Hisz ez is a mi igazunkat bizonyítja. Abban a rendszerben az ember ott kezdődött, hogy 48-as-e vagy sem. Bizonyos, hogy *Szlezák Lajosban a város legelső jogásza került a főügyészi székre. Kiváló talentuma s a helyi viszonyok ismerete, munkabírása s népszerűsége egyenesen kizárták tetteket, hogy másról, mint róla szó lehessen, de a felsőbb hatalomnál nem az, hanem a számok voltak a fő. Ugyanígy all Demetrovics Vladimír dr. polgármester esete is. Hisz a legtöbb tisztviselő úgy került be a pártba, sőt annak választmányába, mint Pilatus a kredóba. — Azon vette magát észre, hogy ott van! A törvény világos rendelkezései ellenére állami tisztviselő egyszerűen elnöki, titkári tisztségekre emeltettek. Szinte imperatíve az volt a szokás. *Céki tisztviselő annak 48-asnak kell lenni.* Ekkor szabadon történhetett mindez, persze nem volt organum, amely ezeket szóvá tette volna. A munkapárt jelenlegi alakulata, — tessék betekinteni a listába — egyetlen tisztviselőt nem vett fel a vezetőségbe.*

De hiába itt minden korrektség! *Hiába*

adják vezéreink a legnagyobb politikai tapintatosságnak tanujelét — mégis zugolódnak — sőt még parancsokat is citalának s nem gondolják meg, hogyha ők is követnék mit tőlünk követeltek; politikai apjuk-anjuk után mind a 67-es pártot lennének 2-3 kivétellel. De ugyan minek írom — hisz mi oly jól ismerjük az urakat! — — — — — multjuddkal egyetemben!

Közállapotaink.

Temesvármegye közigazgatási bizottságának közgyűlése a belügyminiszteriumhoz felterjesztett féléves jelentése a megye viszonyaival összefüggésben oly találon jellemzi az ország általános állapotát is, hogy okulás szempontjából fölöttébb tanulsagosnak tartjuk e jelentés főbb részeinek szószzerű ideiktatását. Sok oly passzus van bene, mely a mi helyzetünket is híven jellemzi

„Az elmúlt félév kimagasló, nagy jelentőségű eseménye: a munkaképes parlament megteremtése. Örömmel tölt el bennünket, mert immár alapos a remény, hogy a kormány megvalósíthatja a belügyi igazgatás, a közoktatás és a közgazdaság terén égetően szükségessé vált reformokat. Az alábbiakban soroljuk fel a gyakorlati közigazgatás terén észlelt konkrét jelenségeket és bajokat.

A *törvényhatóságokról* alkotott 1886. évi XXI. t.-c. számos rendelkezése immár elavult és nem felel meg a modern kor követelményeinek. Megnyugvással értesültünk a miniszterelnök nyilatkozataiból, hogy a kormány egyik sarkalatos programpontja az 1886. évi XXI. t.-c. revíziója és a *közigazgatás reformja*. Ez a reform legjobban akkor szolgálhatja a magyar nemzeti állam kiépítésének érdekeit, ha annak alapelve — az önkormányzati jogok mentől szélesebb körű kiterjesztése mellett — a *vármegyei tisztviselők államosítása* lesz. A *választói jog kiterjesztésével* a legszorosabb kapcsolatban áll ez a kérdés, mert csakis az államosítással biztosítható nemzetiségi vármegyékben a magyarság fölénye, a nemzeti érdekek hathatós védelme, az esetre, ha az általános választói jog behozatnék. Még a nagy reform megalkotása előtt szükségesnek kellük a *közegészségügyi adminisztráció államosítását és a vármegyei tisztviselők anyagi helyzetének javítását*, hogy a vármegyei tisztviselők ugyanazon illetményekben részesüljenek, mint az állami tisztviselők.

A magyar nemzet meddő közjogi harcai között — sajnos — megfeledezett arról az államfentartó, az államnak nagyságát, tekintélyt és erőt biztosító óriási faktorról, mit közegészségügynek nevezünk. Minden kormány, mely az ország közegészségügyének javítását, előmozdítását célozza, csak a jó szándék mel-

lett maradt, vagy legjobb esetben is a közegészségügynek azt az ágazatát istápolta, amelylyet politikai és gazdasági szempontokból előnyösebbnek vélt, amilyen volt pl. az állategészségügyi államosítás.

A szorosabb értelemben vett közegészségügyre nézve némi haladást jelent ugyan az 1908. évi XXXVIII. t.-c. de csak toldozó-foltozó munka lévén, nem renndezi gyökeresen és alaposan a nagyfontosságú kérdést. A községi és körorvosi állások többnyire még most is nehezen tölthetők be és messze vidéken teljesen orvos nélkül élnek százezei a haza polgárainak; nincs aki a népet betegségében gyógyítsa, nincs, aki felvilágosítsa, megtanítsa, miként kell élnie, hogy egészséges és sokáig munkabíró legyen. Így aztán nem csoda, hogy míg a fejlettebb közegészségügyi adminisztrációval bíró nyugati államokban minden élő ezer emberre 17 halálozás esik, addig nálunk 25 a halálozási arányszám, ami más szavakkal kifejezve azt jelenti, hogy Magyarországon évenként egy 160 000 lelket számláló város lakosságával több pusztul el, mint pl. Németországban vagy Angliában.

Szervezni, államosítani kell a közegészségügyi adminisztrációt, alaposan és sűrűsben; a hiányzó közegészségügyi intézményeket létesíteni kell késedelem nélkül; vagyonértékké kell beváltani a közegészségügy összes eddigi vívmányait és azokat a magyar nemzet javára kell realizálni.

A *vármegyei alkalmazottak illetményeinek* szabályozása sűrűsben szükséges. Az ő előmenetelük felette korlátolt, ezért lehetővé kell tenni, hogy úgy, mint az állami tisztviselők, a vármegyeiek is, bizonyos számú szolgálati évek után, magasabb fizetési osztályokba juthassanak.

A *községekről* szóló 1886. évi XXII. t.-c. is sok tekintetben elavult és új törvény volna alkotandó, s pedig külön a községekről, és külön a városokról. Amíg egyszerűen a községek és városok autonómiája szélesebb alapokra helyezendő, másrésztől hatályosabban biztosítandó az állami felügyelet és ellenőrzés, s törvénybe iktatandó, hogy a városok és községek ügyviteli és jegyzőkönyvi nyelve, csakis az állam hivatalos nyelve, a magyar lehet.

Sűrűsben szükséges a *községi illetőség* ügyének rendezése. A községi törvény hiányos rendelkezései folytán a községi illetőség megállapítása ez idő szerint felette nehézkes és sok felesleges munkát ró a közigazgatási hatóságokra. Sokszor hónapok, sőt évek mulnak el, míg valamely ember illetősége megállapítható. Megtörténik akárhányszor, hogy egy cseleldekönyv kiadása iránti kérvényből vagy egy elhagyott gyermek illetőségének megállapítása ügyéből egész nyaláb iratesomó válik s az illetőség kérdéséhez hozzászól hét vármeg-

TÁRCA.

A NÉMA.

Irta: *Ólfalvi Aladár.*

III.

„Mily mostoha a sors beosztott rendje, hogy róza mellett ott van a tövis...”

Iza egymagában ül a kertí lúgasban — párjavesztetten... Egy önfeléd pillanatban atyja rajtok ütött — és a rettegett sejtelen testet öltött. Profán kéz érintésétől hullott szét a rózsalánc, melyet két forrón lúktető szív anyyi érzeménnyel és ábránddal fűzött össze.

A pajzán, örökösen nevető Iza nincs föbbé. Helyébe egy szintelen szoborszerű lény kísérti a kastélybelieket. Mintha minden kihalt volna számára. Csak olyankor ad életjelt magáról, amikor a lúgasban sziveszakadtáig kísírhatja magát. Atyja ilyenkor alétlan viszi be karjaiban, Szíve összefacsaródik gyermeke állapotán, de a család merev tradícióiból nem enged...

Ármánd, kit a földesur haragja elüldözött otthonából, ezalatt tátongó sebbel baljában bolyong a világban.

Önértében, érzelmeiben megtámadva, vakmerően vág neki az életnek.

Végső elszántsággal és bámulatos akarat-erővel küzdi fel magát mindmagasabbra...

Ha olykor megfárad utjában, nem engedi pihenni egy hang, amelytől lángra gyullad minden indulata.

„Várlak!”... visszhangzik fülébe a gyötrelmesen édes szó...

Jövök!!... kiáltja bele ilyenkor a megszűsésbe, vadul, szenvedelmesen és feltartóztatlanul törtet előre...

Már ott tart, hogy az utolsó akadályt is kidöntse utjából és legyőzze az életet magát...

Az életet, — melynek forगतagában már-már elsüllyedt...

IV.

A kastélynak nagy betege van.

Iza, a bánatos Iza, készül elszállani oda, hol megértik, meghallgatják lelke vergődő sóvárgását. Lázálmában egy nevet suttog szüntelenül, kínzó epedéssel...

A lesújtott apa kétségbeesve kapaszkodik az orvos karjába, segítséget esdve...

— Gyorsan Ármánd után — kiált az orvos — egyedül az, mi itt még segíthet.

A földesur ezen intézkedés hallatára lemondóan roskadt a beteg ágyára. Jobban megbántotta azt a derék ifjút, semhogy az ő rá gondoljon.

S mikor harmadnapra, naplementekor Ármándot mégis belépni látja, vad fájdalommal kiált föl: — Mentsd meg gyermekemet. A tiéd, nekem adom...

Ármánd, ki ezeltől erre a beszédre gyönyörben uszott volna, most nem hallja a szava-

kat. Már ott térdel a beteg előtt: keze érző tapintatótól, hangja delejes áramától a beteg magához tér...

Kívülök senki sines a szobában.

Iza elbűvölten nyitja fel ajkait: — Várlalak.

Ármándból sikítva tör elő a szó: — Eljöttem!...

Hosszu, végnélküli csend következik. Csak két szív dallamos dobogása hallátszik.

Iza végre, vontatottan, átszellemült hangon beszélni kezd:

— Ármánd!... én — meghalok... utolsó szavam hozzád szóltott...

— Az enyém is — fuldokolja Ármánd — utolsó szavam a Tied...

— Hogyan Ármánd... hiszen te... nem fogsz meghalni...

— Nem, nem fogok meghalni — szeretni foglak a halálban is!!!...

— Ármánd...

— Iza!!!...

Két imádságos ajak zárult le örökre. Az egyiket elnémitotta a mindenek Ura...

A másikat lepecsételte — a kegyelet...

Ármánd utolsó szava Iza-nak szóltott. Hangját nem hallotta azóta senki...

V.

A városban mindenki ismeri. Tisztelettel vegyes borzalommal térnek ki előle, amint végig megy az utcán lehajtott fejjel, fehér őszí rózsával gomblyukában...

Egyetlen utja van: a temetőig és vissza...

gye, öt város, tizenöt község; dönt benne a belügyminiszter és végső fokán a m. kir. közigazgatási bíróság, s mire évek multával megállapítják egész hitelességgel, hogy a család-könyvet kéro Szakál Pál esongrádi illetőségű, Szakál Pál már elköltözött az élök sorából.

Kritikán alul tarthatatlan állapotok észlelhetők a községi rendészet terén. Községi rendészet a községek 70-80 százalékában csupán a törvény holt betűiben létezik. A rendőri szolgálatot többnyire elaggott vagy politkailag és erkölcsileg megbízhatatlan emberek látják el, mert azért a csekély javadalmazásért, amit a községek nyújtanak, jobb elemek nem kaphatók. Országosan szervezni kellene a községi rendészetet oly módon, hogy egyelőre legalább a községi és körjegyzőségi székhelyeken fokozatosan esendőrsz volna felállítandó, az állam és a község együttes anyagi áldozatával.

A kivándorlás az 1908. évi II. t.-c. megszorító intézkedései dacára vármegyénkől még mindig igen jelentékeny. Sajnálattal észleljük, hogy számosan azok közül, akik a törvény szigorú rendelkezései folytán nem kaptak külföldi utlevelet, utlevél nélkül hagyják el hazánkat, hogy a pénzszerzést próbáljanak odaát Amerikában. Addig is, míg a törvényhozás a kormány által tervbe vett gazdasági reformokkal gyökeresen orvosolja a kivándorlási láz okait, tüzetesebben foglalkozni kellene azzal a problémával, miként lehetne a kivándorlásra úgy hatni, hogy azt a hazára haszonnal járóvá telessük. Igyekezniünk kellene mindezekelőtt ébren tartani az összeköttetést tengeren túlrá szakadt véreinkkel. Évenként fel kellene kerestetniük őket és felujtani a feledésbe menő kapcsolatokat. Törődniünk kellene azzal, hogy odaát a magyar honos ne kerüljön lelketlen emberek kezébe, akik kizsákmányolják munkaerejét. Félő gondossággal kell ügyelnünk arra, hogy Amerikában ne telepítsék le, földhöz ne kössék őket, nehogy Magyarországra nézve teljesen elveszenek. Ország-szerre beható tüzetes tanulmányok volnának folytatandók arra nézve, minő anyagi kárpótlást kapunk az elveszett nemzeti munkaerőkért és Amerika mely részeiben takaríthatnak meg legtöbbet kivándoroltjaink, hazaküldve megtakarított filléreiket. E tanulmányok alapján felvilágosítólag kellene hatni a népre, hol értékesítheti jobban munkaerejét, ha már minden áron kivándorolni akar!

A kormány évi jelentéseiben és a statisztikai hivatal kiadványaiban nem kellene eltitkolni az Amerikából a magyarországi városokba és községekbe postán érkező pénzküldemények összegét. Lehetetlen, hogy kivándorlásra csábítsanak ezek a számadatok, mikor pl. hozzánk Temes vármegyébe — a kivándoroltak nagy számához arányitva egy-egy ember — véres verejete árán, — átlagosan alig küld haza többet évenként 3-400 koronánál. A titkolódzás nem esőkenti, inkább növeli a kivándorlást, mert azt a látszatot kelti, mintha csakugyan minden kivándorló boldogulna odaát, holott a kivándorlók zöme, véres verejete árán, alig takaríthat meg odaát annyit, mint hasonló munkával idehaza — kedvezőbb viszonyok között — megtakaríthatna, kivált, ha oly intenzíve dolgozna, mint odaát.

Az utóbbi időben sűrűn előfordul, hogy egyes megüresedett *segédjegyzői állásokra* hirdetett pályázatok eredménytelenek maradnak, minek folytán némely községben — a közigazgatás nagy hátrányára — huzamosabb időn át betöltetlenül marad a segédjegyzői állás. A segédjegyzői állás javadalmának csekély volta miatt ugyanis újabb mind kevesebben mennek erre a pályára. Kívánatosnak tartjuk ennél fogva, hogy a segédjegyzők részére — az 1000 korona kezdő fizetés meghagyása mellett — 200 koronás korpótlékok rendszersíttessenek, úgy, hogy 12 évi szolgálat után a jegyzőkre megállapított 1600 korona kezdő fizetést elérhessék.

A törvények és kormányrendeletek egyre nagyobb terhetek rónak az amugy is túlterhelt községi és körjegyzőkre s ezért kívánatos lenne, hogy a községi és körjegyzők az *adó-végrehajtások foganatosításától fölmentessenek*. A befolyó végrehajtási díjak fedeznék a járásokként alkalmazandó állami adóvégrehajtók javadalmazását és azonkívül kétségtelen,

hogy a helyi viszonyoktól független állami közegek az adók nagyobb százalékát hajtánák be, mint a községi önkormányzati közegek.

Az 1890. évi I. t.-c. intézkedései jmmár nem felelnek meg a kor igényeinek. A természetbeni *közmunkaszolgáltatások* idejüket multák és csakis közveszély idején van gyakorlati hasznuk. A gyakorlati élet és a modern közigazgatás haladottabb követelményei a közmunkát a rendes mindennapi életviszonyok köréből már régen kiszorították volna, ha e tekintetben nem korlátozná az illetékes hatóságokat a törvény azon rendelkezése, hogy a kényszerültség a közmunka felénél túl nem terjedhet. A ma még érvényben levő törvényes állapot mellett megtörténik, hogy pl. aratási időben legsürgősebb természetbeni közmunkát sem lehet lerovatni. A kirendelt közmunkakötelek egyszerűen nem jelenik meg és lefizeti utólag a képviselőtestület által megszabott váltság árát.

Az 1907. évi XLV. t.-c. némely rendelkezése a gazda jogos érdekeivel szemben a *cselédeknek kedvez*. A törvény rendelkezése szerint a szökött cseléd felhívandó a visszatérésre és csak akkor vezethető elő, ha a felhívás átvételétől számítandó 24 óra alatt önként vissza nem tér. Ez a 24 óra elegendő arra, hogy a szökött cseléd ismeretlen helyre költözködjék és így a gazda sokszor épen a legnagyobb munkaidőben cseléd nélkül marad. A törvény ezen rendelkezése módosítandó lenne.

A *nem állami ianítók fizetésrendezéséről* szóló 1907. évi XXVI. t.-c. 24 szakasza módosítandó. Az alaptalanul panaszt emelőknak az eljárási költségekben való marasztalása igen gyakran közérdeket képez, hogy a hivatásat hazafiasan teljesítő tanító megóvassék a zaklatásoktól.

HIREK.

Személyi hir. Dr. Horváth Géza, városi tb. főügyész, a munkapárt közkedveltségnek örvendő elnökén dr. Bartha sebésztanár a budapesti István-uti szanatoriumban sikeres műtétet végzett és reméljük, hogy állapotában mihamarább örvendetes javulás következik be.

Zombor üdvözli a miniszterelnököt. A koalíciós aera alatt állandó üldözésnek kitétt Zombor városi törvényhatósági tisztviselők az új rendszer alatt beköszöntött béke jegyében az egész törvényhatósági bizottsággal egyetértve *Hauke* polgármester indítványára az alábbi sürgőnyel üdvözölték a miniszterelnököt az őt ért legmagasabb kitüntetés alkalmasából:

*Nagyméltósága
gróf Khuen-Hederváry Károly
Miniszterelnök ur*

Ostende.

Nagyméltóságodnak az ország sulyosan megzavart belbékéjének helyreállítását célzó nemes törekvéseit az egész nemzet osztatlan csodatattal és tisztelettel kísértte, az elért bámulatosan sikeres eredmény mindenkit lelkes örömmel töltött el és az igaz nemzeti munkálkodás jegyében megindult törvényhozási munka gyümölcsei egy jobb jövő hitét szilárdították meg bennünk.

Midőn Nagyméltóságodnak titáni művére az apostoli királyi akarat legkegyelmesebb megnyilvánulása s egy alattvalót érhető legmagasabb kitüntetés alakjában reállesztette a koronát és az egész ország Nagyméltóságod örömeiben igaz lelkesedéssel osztozik, városunk polgármesterének a mai napon megtartott rendes közgyűlésen lelkes és általános tetszésnyilvánításokkal kísért és nemes hévvel előadott nagyhatású indítványának elfogadása folytán hódolatteljes tisztelettel adózik Nagyméltóságodnak városunk közönsége is és legszintébb szerezéseikívánatainak kifejezést adván, kívánja, hogy a sok megpróbáltatáson keresztül ment nemzetünk felvirágozására irányuló öntudatos és nemes munkájában a magyarok Istene Nagyméltóságodat sokáig segítse és törekvé-

seit, szándékait a sikeres megvalósuláshoz vezesse.

Zombor szab. kir. város közönsége nevében *Hauke Imre* s. k., polgármester.

Polgármesterek kongresszusa. Dr. Demetrovits Vladimir polgármester és dr. Marczekovich Imre főjegyző az e hó 12-én Temesvárott tartandó országos polgármesteri kongresszusra Temesvárra utaznak.

Művészi hangversenyt ad szeptember 8-án *Korda Gizella* az ismert nevű fővárosi operaénekesnő. A nagyhirű művé-znő műsorából, mely felöleli a leg-hatásosabb hangversenyszámokat kiemeljük a következőket: Tarnay Alajostól „Haide“ t. Verdi „Aida“-jából a nagy áriát, Liszt: Loreleydalát, Goldmark: Sába királynéjából a nagy áriát. Felhívjuk a közönség figyelmét a gyönyörű műsorra, mely ország-szerzte kiváló sikert aratott.

Évforduló. Szombaton, folyó hó 10-én volt tizenkét éve annak, hogy jóságos király-nénk egy elvetemedett anarchista gyilkoló törének esett áldozatul. Megszűnt dobogni egy szív, amely életében csak szeretni tudott. A szomorú évfordulón illő kegyelettel gondolt mindenki a kapucinusok bécsi kriptájára, ahol a jóságos királyné örök álmát piheni. Eötvös-sel mondjuk el róla: „A jóságos lény szel-leme a sir körül marad és tettekre, jámbor kegyeletre inti az utódokat“.

Városi közgyűlés. Az őszi rendes városi közgyűlés valószínűleg e hó 22-én tartatik meg. A tárgysorozaton a jövő évi költségvetés és egyéb fontos ügyek fognak szerepelni.

Közgyűlés. Az ujvidéki „szerb Matica“ folyó évi rendes közgyűlését folyó hó 13-án kedden délelőtt fogja a Récei szállóda nagy-termében megtartani.

Felhívás. Ujvidék orvosaihoz! Felhívom Ujvidék sz. kir. város orvosait, hogy azok, kik egy nétán fellépő kolera járvány esetén mint járvány orvosok a meghatározott díjazás mellett működni óhajtanak — ebbeli szándékukat f. hó 13-ig szóban vagy írásban a főorvosi hivatalban bejelenteni sziveskedjenek. Ofner Mór, főorvos.

Uj felügyelő. A földmívelés miniszter a szőlőszeti és borászati szakszolgálatnak a szabadkai kerületben való ellátására Halási Lajos addigi ottani felügyelő-helyett — ennek egy-idejűleg való áthelyezése mellett — Szulyi Antal szőlőszeti és borászati felügyelőt nevezte ki Pécsről.

Képkiallítás. Minden műpártoló örömmel fog értesülni arról, hogy a „Nemzeti Szalon“ híres képkiallításával városunkba is ellátogat. Október 9-étől 16-áig városunk közönségének nem mindennapi műélvezetben lesz része. Pénteken itt időzött városunkban Markó festő-művész, a Nemzeti Szalon ügyvezetője az előzetes intézkedések megtétele céljából. A kiállításra annak idején még visszatérünk, most csupán nem mulasztjuk el a közönség figyelmét rá felhívni. Itt kívánjuk megjegyezni, hogy összesen 286 festmény kerül bemutatásra.

Ülés. A városi igazoló választmány e hó 9-én délelőtt 1/2 12 órakor ülést tart.

Felszólítás. Felhívjuk mindazokat a bortermelőket, akik saját termésű boraikat fogyasztani kívánják, hogy ebbeli szándékukat folyó hó 15-éig a városi jegyzői hivatalban jelentsék be.

BODOKI MATILD

a legtisztább és legértékesebb lugos savanyúvíz. Mint élvezeti víz kellemes és egészséges. Pezsgővel és borral pompás ital.

Főraktár Ujvidéken: Györgyevits Tódor utóda Kolárszky V. cégnél.

Multság. Az „Ujvidéki Katholikus Olvasókör” ma vasárnap este 7 órakor a lövöldében öszi mulatságot rendez, amely az előlekkől itélve, sikeresen fog lefolyni.

Katonánk hazaérkeztek. A 6. számú háziezred pénteken délelőtt érkezett meg Esztergomból haza a „Ferdinand Max” nevű hajón, még pedig úgy a tisztikar, mint a legénység jó conditióban.

Bucus. Ma, Mária nevének ünnepén üli meg a beltéri róm. kath. templom bucsuját. Ez alkalommal d. e. 1/2 10 órakor prédikáció, 10 órakor énekes nagymise, d. u. 3 órakor pedig ünnepi vacsernye lesz.

Szüret. Elérkeztünk szeptemberhez és a napokban a szőlőknek a szüretelők zajától és énekétől hangosnak kellene lennie. Sajnos, a peronospora a legtöbb helyen már leszűretelt és amint igaz részvétellel értesülünk, a nép főjövendelmétől elesett. Nem egy helyen még mutatóba se maradt szőlő, pedig — két három hold a szőlővel beültetett terület. Szőlősgazdák, akiknek harminc—negyven hold szőlőtelepük volt, tíz hektórtól borterméssel kénytelenek megelégedni. És itt nemcsak a városi szőlőtelepeken van nagy kár, hanem a kamencai hegyek is siralmas képet tünnetnek fel.

ROTTMILLER M.

táncosnő körútjáról visszaérkezett és f. hó 12-én nyitja meg tánciskoláját a Grand Hotel Récei vígadótermében. Bővebbet lakásán Kossuth Lajos (Fő) utca 7. I. em.

Öngyilkosság. Horváth Lajos 58 éves nős ember pillanatnyi elmezavarban f. hó 8-án reggel 4 óra után felakasztotta magát. Amint értesülünk, nevezett évek hosszú során beteg volt és tettét elkeseredésében követte el.

A tüdővész pusztítása. A belügyminiszter jelentése szerint Magyarországon 1910. február havában gümőkórban elhalt 6047 egyén. Ebben a számban Bács-Bodrog vármegye 174, Zombor 6, Szabadka 36, Ujvidék 11 és Baja 6 halálessel szerepel.

Az őszi szezon beálltával a *Láng János* vezetésébe átment Récey-féle éttermek forgalma szinte szokatlan módon fellendült. Az európai látókörű új vendéglős a legjobb helyeken szerzett tapasztalatait felhasználva, szinte máról-hónapra olyan konyhát teremtett, aminő még Ujvidéken nem volt. Ugy az, valamint a figyelmes kiszolgálás, a tulajdonos előzékenysége, nemkülönben a szolid árak napról-napra nagy úri társaságokat vonzanak a külsőleg is fényes éttermekbe, mely végre pótolni fogja az e téren észlelt hiányokat.

A városi fürdő élénkségéről. Dacára annak, hogy a legtöbb magyarországi fürdőben a fő fürdőevad már véget ért, a Városi Ártézi Jódos fürdőben ez a hét, dacára a több napi esőzésnek, teljes élénkségével köszöntött be. Hétfőn és kedden körülbelül 40 új vidéki beteg érkezett a fürdőbe, akik legtöbbször itt meggyógyult betegek ajánlatára keresték föl a gyógyhatásáról mind szélesebb körben ismert lett Városi Ártézi Jódos fürdőt. A jelenleg gyógykezelés alatt álló betegek névsorából a következőket sikerült följegyezni: Popov Rachila gör. kel. plébános neje, Liliomos, tolsvai Nagy Gábor debreceni esendőr kerület parancsnoka, Debrecenből, Tripolszky Gábor jegyző, Bács, Ohaus János aljegyző, Hódság, özv. Wiegenfeld Fanny magánzónó, Mitrovicáról, Czizler Fülöp né földbirtokos neje, Kuczora, Lóránd Dezsőné Máv. hivatalnok neje, Zágráb, Kolling Márton jegyző Bácsszentiván, Hromadka József bányatiszt Léva, Fiehn Márton kereskedő Baja, Jarity Iván uradalmi főerdész Illok, Lovrenovity János kereskedő Zomborból, Harmath Lajos előjáró Káty, Pessing Hermann kereskedő Vukovár, dr. Rákity Péter Belgrád, Spitzer Sámuel hiv. Budapest stb.

Napló alapítását tervezte néhány élelmes, újságírással már foglalkozott ember. Az életre való eszme sikerében azonban alig merünk bízni. Ujvidéken napilap nem reusálhat. Mi olyan szerencsés helyzetben vagyunk, hogy Budapestről naponta a legjobban értesült s kiváló egyének szerkesztésében megjelent fő-

városi friss lapokat 3 sőt 4 ízben is kaphatjuk. Ezeket egy helybeli telefonösszeköttetésre utalt lap szellemileg egyáltalán, időben pedig szintén nem vagy csak percekkel előzheti meg. Az újságolvasó közönség sem oly nagy, hogy egy ilyen, legalább is 40,—50,000 kor-t igénylő vállalat egy hétig is élhetne. Ilyen lap a fővárostól messzebb eső s rossz összeköttetéssel bíró helyen jól prosperálhatna, de itt, ahol a kora délutáni budapesti lapokat már vacsoránál olvassuk, nincs értelme egy vidéki próbálkozásnak, bár mindenképp kívánatos volna a magyar kulturának és nyelvnek ezen újabb hajtása, csak hogy bizni nem tudunk sikerében.

A kolera, bár az erélyes övintézkedések terjedését nagyon megnehezítik, mégis állandóan kísért. Nekünk Dunamelléki lakosoknak különösen vigyáznunk kell. Az eddigi esetek hazánkban vagy a Dunán, vagy a Duna mellett történtek. Ha baj lesz, úgy feltétlenül biztos, hogy a Duna országtúján kerül hozzánk az el. Legyen mindenki óvatos. Gönyön (Duna mellett!) és Nagykárolyban újabb gyanús esetek vannak! A Duna vize könnyen meg lehet fertőzve! A rendőrség intézkedését mindenkinek be kell szigorúan tartania s különösen forralatlan Duna vizet senki ne igyék!

A bácskai aviatikus. Szabadkáról írják: Hosszu pihenő után ismét hirt hallat magáról Szárics, a bácskai repülő ember. Az új motorja megérkezett és már napok óta kísérletezett a löversenyter előtti mezőségen. Próbálkozásait siker koronázta. Szárics mintegy két méter magasra fölrepült és körülbelül fél óráig volt a levegőben. A motor is, meg a gép is pompásan működött és a leszállás a legsimábban történt. A közönség lelkesen megéljenzte a sikeres felrepülését.

Fegyelmi egy bíró ellen. A múlt év december 13-án Balogh Béla szabadkai törvényszéki bíró a Haverda-ügyben cikkeket tett közre. E cikkeket következménye volt, hogy más esküdtszéket kellett a per letárgyalására delegálni, mert Balogh cikke a vallomások és szakértői véleményeket jogi mérlegelés tárgyává tette és ezzel az esküdteket önálló véleményükben befolyásolni akarta. Balogh ellen a szegedi főügyészség kétfelhelyi fegyelmi följelentést tett a szegedi ítéletábránál, amely a két azonos szövegű cikk miatt egyrendbeli fegyelmi vétségért Baloghot vád alá helyezte. Az ügy tárgyalására szept. 17-ét tűzték ki.

VITA FORRÁS

SÓSKÚT VASLEVE

Természetes hazai gyógyviz

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukor-betegeknek, kösvény, hólyag- és vesebajok ellen.

Félpohár Vita-forrás a gyomorégetést

:: azonnal megszünteti. ::

A vállalat tulajdonosa a CONSUM Keresk. R.-t.

Budapest VII., Teréz-körut 4.

Raktár: Wagner Testvérek cégnél Ujvidék.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógytárban.

Baleset. Darázs István 13 éves fiát Tisztaistváfalván borzasztó baleset érte. A fiu játék közben beleesett egy szalmahúzó horogba, mely a száját a jobb oldali arcán át egészen a fülig fölhasította. Darázs István az ujvidéki kórházba szállították, ahol műtétet hajtottak rajta végre. Allapota súlyos, de remélhetőleg mihamarább felgyógyul.

Mely esetekben van válópernek helye?

Ilyen címen a Házasság és Családjogi Szemle kiadásában egy rendkívül könnyen áttekinthető jogi füzet jelent meg, mely a magyar házassági törvény szerinti házasságfelbontó okokat igen népszerű nyelven kitűnő rendszerben megvilágítja. A mű szerzője Dr. Gerő Ernő budapesti ügyvéd. A könyv a jogász, különö-

sen pedig a laikus közönségre nézve nélkülözhetetlen, melynek eddig a magyar házassági irodalomból népies kiadvány nem állott rendelkezésre. A könyv ára 60 fillér. Kapható a pénz, vagy ennek megfelelő póstabelyeg beküldése ellenében a szerzőnél (Budapest, VII. Erzsébet-körut 17.)

Amerikalak Európában. A becslések még ingadoznak, de úgy látszik, hogy az 1910-ik esztendő az „amerikai beözönlés”-nek lehet nevezni. Mintegy 200.000 ama vagyonos amerikaiak a száma, kik az idén az ó-világba jöttek, természetesen, hogy legkésőbb őszszel ismét visszatérjenek hazájukba. Megbízható becslés szerint valamennyi turista Európában körülbelül 8 milliárd koronát ad ki, miből hozzávetőleg 20%-ot, tehát egy milliárdot, az amerikai utasok fizetnek. Az amerikai tehát sok pénzt hagy Európában, ellenben az európai pénzkeresés céljából keresi fel Amerikát, de nem költsékezik ott.

A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság hajójaratokat tart fenn Budapest—Szentendre—Visegrád—Dömös között a nyári évadban háromszor, Budapest—Kisoroszi között naponta ezenfelül még egyszer, Baja—Apatin között hetenkint hatszor, Szolnok—Csongrád és Csongrád—Szeged között hetenkint háromszor, Zimony—Galacz között hetenkint háromszor, Bosna Ráca—Sabacz között hetenkint hatszor, Vukovár—Ujvidék között péntek kivételével naponta. Ujvidékről indul déli 12 óra 10 perckor, Palánkára érkezik d. u. 3 óra 05 perc, Vukovár este 6 óra 50 perc, Vukovárról indul reggel 4 óra, Palánkára érkezik 6 óra 35 perc, Ujvidékre 8 óra 45 perc.

Wagner testvérek 5-ös számú pörkölt kávéja a legfinomabb.

A székely körvasut mentén.

Irtá: Vindemius.

IV.

Maroshévíz igen csinosan tekszik. A kitárgult völgyben terül el, messze ellátszik két-tornyú oláh temploma. Kisebkek a református és a katolikus templomok. Szépszámu intelligencia lakja, igen sok kereskedő és nagyiparos is itt ütött tanyát. A község között sut a Marosba a Toplica és Valja, ahol a partok mentén sok rák tanyázik. A rákászás a lakosság kedvenc foglalkozása. A vasuti állomás mellett egy hatalmas tatelepen akad meg a szemünk, amelyhez erdei vasut szállítja a havasokból a szükséges famennyiséget. Két meleg forrása van, a község között elterülő Urmánczy-forrás és a vasuti állomástól jobbra fenyvesekkel övezett magaslaton bugyogó Bánffy-forrás. Mindkettőt igen sokan látogatják; a Bánffy-forrás körül szép fürdőtelep épült, amely ugyan ma még kezdetleges, de amely ismert gyógyhatása miatt még jelentékeny szerepre fog szert tenni, amidőn is a fürdő tulajdonát képező uradalom a megnagyobbítás elől nem zárkozhatik el. Amint értesülünk, a szép fürdőtelep megnagyobbítása csupán idő kérdése. A maroshévízi fürdő gyógyhatását már régi időben ismerték. Itt kerestt gyógyulást csúszos bajára I. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelem, amit hiteles iratok igazolnak. *Maroshévízről* társasköcsin vagy automobilon rándulunk a Bükkhavas alján elterülő, hidegvizforrásáról híres *Borszékfürdőbe*. Remek fenyvesek visznek ide a Kangrán át. De ez már Csikmegye területén van. Mi a Maros mentén azután tovább haladunk és szintén beérünk Csikmegyébe. Előbünk kerülnek a gyergyói hegyek a baloldalon, de a völgy eléggé széles. Megállunk a kis *Galócás* mellett, majd a fülepi rövid alagut után a szép fekvésű *Gyergyósalámás* mellett haladunk el. Mögöttünk az Oroszbükk (1186 m.) néz lefelé komoran. Elmaradnak a szintén Borszék felé Ditről vezető Közrezhavas (1463 m.) és el-elnézzük a kicsiny *Hódsót*, Ditrő telepét, meg a szintén idetartozó *Orotvát*. Egy hidon átmegyünk a Maroson és egy mélyedésen át érjük el *Gyergyóvárhegyet*, amelynek jobbágy-sorsból származó oláh lakóssága különvált Ditrőtől és önálló községet telepített. Valamikor római telep lehetett e helyen. A Marosba jobb-

ról beömlő kis Várvíz mellett terül el. Egyik bevágás a másik után és többször megütközünk át a Maroson. Balról a Mélék-tanya barátságos házai köszöntenek, jobbról pedig a kis Ditrópatak siet a Marossal egyesülni. Búcsút mondtunk most a Marosnak, amely *Gyergyóremete* felé halad. Nagyszerű, népes község, amely mögött találjuk a már említett és Ditróba Görényből vezetó Kereszthegyhágot. Majd a Tinova fenyvesét hagyjuk el messze balról és beérünk *Ditróba*. A vasúti állomás *Gyergyóremete* és *Ditró* között van. Ditrónál veszi kezdetét a hatalmas gyergyói fensík végtelen hosszúságban és csak a messze háttérben vannak éles határvonalat a hegyek. Maga Ditró községe a hegyekhez simul. Közeli van a Bordássarok és Tatárhágó (1545 m.) aljához. A Ditrópatak öntöző területét. Szorgalmas, józan nép lakja, még pedig tisztára katolikus székely népség. Maga a község számos erdő tulajdonosa. Élénk piaca messze földön ismeretesek. Valamikor egyháza Szárhegyhez tartozott, de már több évszázad előtt önállósította magát. Van polgári fiúiskolája, amelynek csinos épületét a község építette. Újabban építik goth stílusban a kéttornyú plébániatemplomot, amelynek építkezését Kladek, szabadkai építész vállalta el és amely a jövő év folyamán fog teljes befejezést nyerni. Ditró környékén szívesen tartózkodnak geológusok és mineralógusok, mivel a Ditró mentén és a közeli Pricske-tetőn egy sajátos ásványfajt, a ditroitot találják. A környék mineralógiai és geológiai viszonyainak felderítésével már most harmadik éve foglalkozik dr. Mauritz Béla, a budapesti tudományegyetem magántanára. Jól gondozott ut viz Ditróból *Gyergyótlógyesre*, a tölgyesi járás szolgabírósi székelyére. Utunkban a gyergyói hegységcsoport szébbnél-szebb részleteivel találkozunk. Belekerülünk a Putna völgyébe, ahol számos falepelt találunk, mögöttünk marad a 1482 m. magas Zsedán hegység, az 1504 m. magas Hegyes és végül elérünk a tölgyesi sorosba, amely a Kis-Beszterce patak mellett átvizs Romániába. A szorosban a szét-szórt községnek festői fekvést biztosított a természet. Tölgyesről remek fenyvesekbe tehetünk kirándulásokat. Szép ut viz innen át Borszékra, miközben *Gyergyóholló* község a Holló patakmal marad mögöttünk. Itt Csik vármegye északi részén, a román határ felé már oláhokkal sűrűn benépesített területre akadunk. Tölgyesen és környékén ezenfelül igen sok a kereskedő, akiknek túlnyomó része az izraelita vallásfelekezethez tartozik. Borszékától északnyugatra a Magyaros hegység (1456 m.) közelében van az oláh lakosságú *Gyergyóbbor*. Itt folyik szintén a Kisbeszterce. Tölgyesnek nevezetessége az Attila ásványvízforrás.

Kerülünk azonban vissza Ditróba és folytassuk utunkat tovább. A tengerszine felett mintegy hétszáz méter magasságban vagyunk. Hatalmas fensíkon robog vonatunk, a jó termőföldek hétértében messziről a Hargittahegység ágazatai emelkednek jobbról, míg baloldalt lassan törtetnek előre a Kárpátok erdélyi északi határláncolatai, a gyergyói hegyek. El-elnézzük a szép szárhegyi *Talmas* erdő fenyőfáit, majd egy fákkal övezett szobor tűnik fel Szárhegy közelében baloldalt. A *Tatárdombon* terül el egy kis emlékoszlop, amely azt az eseményt akarja megörökíteni, amidőn 1708-ban, tehát ép két évszázaddal ezelőtt, a hegyeken át egy tatár csorda támadta meg a mit sem sejtő székelyeket, de kétszáz székely a tizszer oly nagy csapatot könnyű erővel legyőzte és mindannyit a domb alá temette. A helyet illő kegyelettel gondozzák a hálás utódok. Jobboldalt a Pricske, majd a Szármányhegy, vagy Szárhegy alá ér az utas. A hegy alatt terül el *Gyergyó-Szárhegy* népes községe. A község birtokosa a gróf Lázár család volt, amelynek dícső kastélya ma már pusztulófélben van; a kastélyban élte gyermeknapjait Bethlen Gábor. Egy kis magaslaton várszerű módra épült a Mária plébánia templom, a Szárhegy élében van Ferencrendiek régi kolostora és temploma. A hegytetőn áll a Szt. Antal tiszteletére emelt kis kápolna, ahová a hívők szoktak zarándokolni. A hegyen főként búcsú napján van élénk élet. A szárhegyi hegyláncolatból márványt bányásznak. A hosszú községet elhagyva, a jobboldali hegyek alján, ott ahol a Belkény a Marosba folyik, van *Gyergyóalfalu*. A Belkény mellett fekszik és határában siet a Bel-

kény a Marost elérni. Csinos temploma messze ellátszik. Van felső népiskolája, amelyben különösen súlyt fektetnek a gazdasági alapismeretek elsajátítására. Néhány perc múlva a gyergyói járás székhelyén *Gyergyószentmiklóson* vagyunk, amelynek fekvése egyike a legszebbeknek, amit valaha látni lehet. A város alatt csörgödezik a Belkénypatak, fölötte pedig remek havasok terülnek el, aminő a Pográc, a Lohavas (1611 m.) és tőle délre a Nagybagmás (1793 m.) majd északra a Kishavas (1621 m.) A Belkény mentén Békás község felé fekszik 995 m. magasságban a tenger szine felett a Gyilkostó, amely 1838-ban egy heggecsuzamlás után jött létre. A hatalmas tó mélységéből még ma is elő-előtör egy-egy fenyőfa hatalmas sudarával. A Gyilkostóban, amelyhez Gyergyószentmiklósról remek ut viz fel, pisztráng bőven akad. Maga *Gyergyószentmiklós* városias külsejű, rohamosan fejlődő hely. Jól gondozott ut viz be Gyergyóalfalu felől a városba. Itt van a szolgabírósi, járásbírósi az alszegi elemi iskola és a főgimnázium ideiglenes épülete. A hatalmas piactéren szébbnél-szebb épületek emelkednek. Szépek az Iskola- és Csiki utcák. Kedves épületben adtak helyet a leánynevelőintézettel kapcsolatos zárdának, csinoságával ér el hatást a Vákárféle secessiósi épület. A róm. kath. templom ugyan régebbi alkotás, de mint a román stílus ügyes terméke mindenestre említést érdemel. Belsejének berendezése pedig valóban gyönyörű. A csinnak emeléséhez nagyban hozzájárult Fogarassy volt erdélyi püspök, a város szülötte, nagylelkű adományával. Egy mellékutca vezet valamivel feljebb a szép örménytemplomhoz. Ritkán talál az ember annyi fényt, annyi pompát mint ebben a templomban. Drágaságok, díszítések, ékítések a templomot valami remek köntösbe burkolják. Gyergyószentmiklóst meglehetősszámú örmény lakja, akik nagyjából a jómódú családokhoz tartoznak. Mint szépség kiemelendő még a remek Csiky-park. A város utcáit villamos fényvilágítja.

(Folyt. köv.)

A kiadóhivatal főnöke: Trebits Károly

Hirdetések.

Gyötrelmesebb, kínosabb fájdalom a fogfájásnál alig van, ezer meg ezer ember szenved benne, pedig nem kénytelen vele, mert örökre megszabadul tőle az, aki **Sztraka Menthol** fogszappanját használja. Ara majolika szelencében 1 kor. melyhez a fogápolásról egy tudományos színvonalon álló értekezés van mellékelve. Gyógytárakban, drogériákban stb. kapható egy koronáért 3 drb. 2 kor. bérmenre küld **Sztraka** gyógyszerész Mohol.

Kapható: *Herczog István* gyógyszerész, *Grosinger János* gyógyszerész, *Klein Oszkár* droguista, *Schosberger Hermann* kereskedőnél Ujvidék.

Hirdetések

ügyében sziveskedjék

Trebits Károly úrhoz

lapunk kiadóhivatali főnökéhez fordulni, ki lapunk minden anyagi részét intézi.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására adni, hogy a helybeli **Grand Hotel Réceai** szálloda

éttermét, söresarnokát és vigadóját

berbevettem és szeptember 1-jén veszem át. Bel- és külföldi elsőrangú szállodákban mint konyhafőnök nyert tapasztalataim révén, azon kellemes helyzetben leszek, hogy a t. c. közönség legkényesebb izlését is kielégíthetem, és tiszteletet a mai modern igényeknek teljesen megfelelően vezethetem. Helyiségeim kisebb és nagyobb társasvacsorákra, lakodalmakra, összejövetelekre és bálokra a nagyérdemű közönség rendelkezésére állanak. A t. c. közönség nagybecsű támogatásáért esedezve maradtam

kiváló tisztelettel

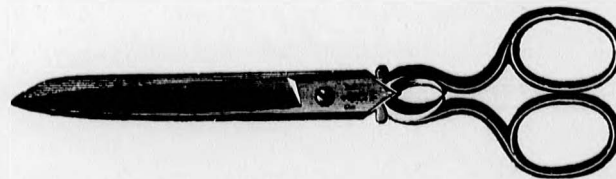
LÁNG JÁNOS.

Izletes konyha. Kitűnő Italok és figyelmes kiszolgálás. Abonensek házbán és házon kívül elfogadtatnak.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy

Hoschek Ignác

villamos motorerőre berendezett műköszöritüldéje és acéláru raktára már nem a Singer fényképész házában, hanem átellenében *Ujvidék, Duna-utca 18. szám* alatt van. Ajánlja dúsan felszerelt raktárát a legfinomabb acélból készített: *ollók-, borotvák-, zseb- és konyhakésekben, valódi angol borotvák, önbortvák, hajnyírógépek-* és mindenféle acéláruk nagy választékban, *olcsó árak.*

Beresényi Miklós-utca 16. sz.
alatt levő

lakás,

mely áll 3 utcai, 1 udvari szoba és előszobából, valamint 2 konyhából november hó 1-től kiadó. — Felvilágosítást nyújtanak.

Königstättler testvérek.

Pályázati hirdetés.

Az ujvidéki kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatóságának 1910. évi augusztus hó 28-án tartott ülésében hozott határozata értelmében két, egyenkint 800—800 kor. fizetéssel és 350—350 korona lakbérrel javadalmazott kezelőtisztii állásra pályázatot hirdet.

Pályázhatnak magyar honos, teljes koru de 40 évnél nem idősebb, legalább 4 polgári, vagy gymnasiumi osztályt végzett egyének, kik egészségi állapotukat orvosi bizonyítvánnyal igazolni tartoznak.

Társpénztáraknál szolgálatban állók és munkásbiztosítási ügyekben jártas egyének előnyben részesülnek.

Az állások ideiglenesek és egy évi sikeres működés után véglegesíttetnek.

Pályázati kérvények okmányokkal felszerelve 1910. évi szeptember hó 30-ig adandók be. A megválasztottak állásukat 1910. évi október hó 16-án elfoglalni tartoznak.

Ujvidék, 1910. szeptember hó 8-án

Ujvidéki kerületi munkásbiztosító pénztár.

Jótállás 5—10 évre.

Zongora és harmonium raktár.

ALAPITTATOTT 1890. évben.

Zongorák, pianinok, harmoniumok javítását és hangolását elvállalja

KLUKA GYÖRGY,

Zongorakészítő. Május 1-től saját házában.

UJVIDÉK, Petőfi-utca 18.

Eredeti „Otto“ motorok

benzin, benzól, petrolin, szivógáz és nyersolaj üzemre malmok és ipargépek hajtására a legalkalmasabb és legolcsóbb üzemelő.

Biztos, nyugodt üzem!

Kiessling E. és Társa, Leipzig-Plagwitz

gyártmányu famegmunkáló gépek, asztalosok és fűrésztelepek részére.

A magánjáró eredeti „Otto“

benzinlokomobilok nélkülözhetlenek minden gazdának,

— Gép motor és Hengerolajok, Hajtósíjak stb. stb. —

Langen és Wolf motorgyár Budapest—Wien

Fióktelep: Ujvidék Temerini-utca 1.

Kérjen árjegyzéket és költségvetést!

Menrath L. és Fia

Butorháza

Ujvidék, Kossuth Lajos-u. 46—48.

AZ UJONNAN FELÉPÜLT MODERN
butoráruházban

mindennemű butor a legnagyobb
választékban.

Készen berendezett szobák
állandó kiállítása.

Menyasszonyi kelengyék
minden árban.

ALAPITTATOTT 1843. TELEFON 87.

Szőnyeg, függöny, terítő és mindenemű lakberendezési cikk legnagyobb választékban.

A magyar királyi államvasutak

MENETRENDJE.

Érvényes 1910. május hó 1-től.

Budapestről indulás Ujvidékre reggel 7:10 (gyors), 7:45 (szem.), 12:50 (szem.), d. u. 3:20 (gyors), este 10:10 (szem.)*Ujvidékről* indulás Budapestre reggel 4:23 (szem.), 7:55 (gyors), 10:42 (szem.) d. u. 4:29 (gyors), este 7:22 (szem.)*Belgrádból* indulás Ujvidékre reggel 5:41 (gyors), 7:25 (szem.), d. u. 1:57 (gyors), 3:43 (szem.) Zimonyból ezenkívül reggel 4:44 d. u. 12:33.*Ujvidékről* Belgrádba indulás reggel 5:42 (tvszsz.), 8:53 (szem.), d. u. 12:25 (gyors), 1:54 (vv.) Zimonyig; 4:50 (szem.) este 8:44 (gyors).*Baja—Zombor—Ujvidék.* Bajáról indulás reggel 4:00; 7:22 Zomborig; d. u. 1:15 — Zomborból éjjel 2:30.*Ujvidékről* indulás Zombor—Baja felé. Éjjel 2:07; reggel 7:51, d. u. 1:55 csak Zomborig.*Ujvidék—Palánka.* Ujvidékről indulás: éjjel 2:07, reggel 7:51, d. u. 3:21.*Palánkáról* indulás éjjel 3:00, reggel 8:18; d. u. 2:35.*Óbecse—Ujvidék.* Indulás Óbecséről reggel 4:20, 9:45, d. u. 3:45. Indulás Ujvidékről reggel 4:32, 9:15; d. u. 4:53.*Titel—Ujvidék.* Indulás Titelből reggel 3:32, d. u. 1:15. Indulás Ujvidékről: reggel 6:54; d. u. 5:25.*Beočin—Ujvidék.* Indulás Beočinból reggel 6:10, d. u. 2:07, este 6:05. Indulás Ujvidékről reggel 4:23; 10:49, d. u. 4:36.

Legolcsóbb és legjobb szórakozás esténként

az APOLLO MOZIBAN van.

(II. Rákóczi Ferenc-utca 2. Adamovich ház.)

Kényelmes, tágas, jól szellőztetett helyiség.

Változatos műsor.

Jó házból való gyakornok kerestetik,

aki legalább a 4 polgári iskolát elvégezte, magyarul beszélni és írni, németül pedig legalább írni tud és jó kézírással bír.

Közelebbi felvilágosítást ad

Schuster Rezső,

ügynöksége (Winkle-féle palota).

Jó karban levő elegáns

teljes hálószoba, ebédlő berendezés, csillárok, szőnyegek azonnal olcsón eladatnak.

Cím a kiadóhivatalban.

WAGNER TESTVÉREK

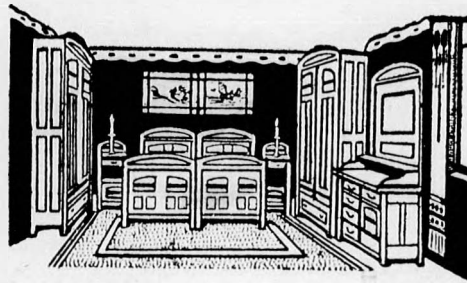
UJVIDÉK.

Fűszer-, kávé- és csemege-kereskedés.

Páratlan gazdag és dus választéku

CSEMEGE OSZTÁLY.

: Gazdasági cikkek nagy raktára. :

Butorvevők!

Szíves figyelmüket felhívjuk a

Hungária kiviteli tömörfa butorgyár

Schönberger és Lederer gyártmányaira.

UJVIDÉK, a gázgyárral szemben.

Hungária butorok:

esakis elsőrendű szárazfából készülnek.

Hungária butorok:

szolidan, izlésesen és finoman vannak kidolgozva.

Hungária butorok:

ennekfolytán nem viselik magukon a tömeggyártás bélyegét, hanem szépek és tartósak.

Hungária butorok:

olcsóak, mert nem kell értük sem fuvar sem csomagolási költséget fizetni mint a távollevő gyárakból érkező butoroknál és nem rongálódnak a szállítás alatt.

Hungária butort:

minden vevő az eredeti gyári áron kaphat.

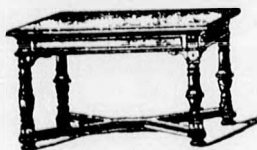
Schönberger Lipót és Fia ujonnan berendezett és új választékkal felszerelt butorkereskedésében mint a**Hungária kiviteli tömörfa butorgyár****Schönberger és Lederer cég helyi lerakatánál**

Ujvidék, Kossuth Lajos-utca 7. szám.

Alapított 1870.

Nagy butorraktár.

Alapított 1870

HEMLER PÉTER

Ujvidék, Thököly Imre-utca 28.

Nagy választék mindenféle fa- és párnázott butorokban. Divánok, ottománok, konyhaberendezések, különféle lakirozott butorok a legdivatosabb kivittől a leggyegyszerűbbig, továbbá minden e szakmába vágó cikkek.

Olcsó, jutányos árak.

Pontos, szolid kiszolgálás.

Vajda Dezső

Elsőrangu fényképészeti
= műintézete. =
U J V I D É K,
Petőfi-utca 32. szám.
(Saját ház.)

ELSŐ UJVIDÉKI KERÉKPÁR ÉS VARRÓGÉP
EMAILLIROZÓ MŰINTÉZET.

JUNG S. Ujvidék, Szücs-utca 27.

Varrógép és bicikli raktárban olesón, jótállás mellett minden e szakmába való javítást elvállalok; ugyszintén minden szükséges alkatrész nálam beszerezhető.

Sztefanovits Ly. Fia, Ujvidék.

Telefon szám 78. Kossuth-Lajos-utca 27. Alapított 1866.

Első kékkő. — Dupuy-féle buza magcsávája.

Legolcsóbb kávéraktár.

Minden fajtájú ásványvizek nagy raktára, mindig friss töltésben.
:: Californiai gyümölcs. Friss szardínia és keleti tengeri hering ::

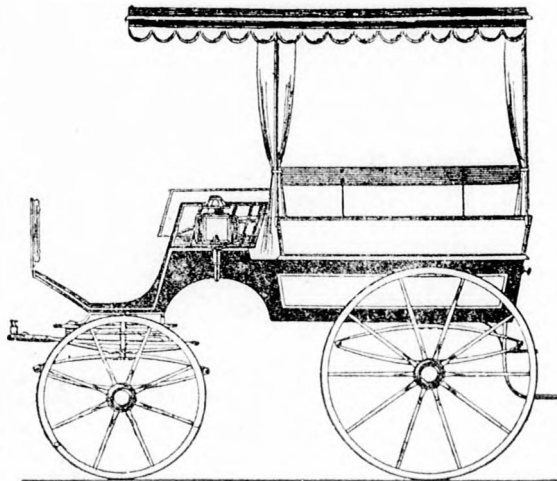
Konservált főzelék dobozban. - Görögféle gyógyborok.

Naponta friss teavaj a főhercegi tejgazdaságból. Bajor sör palackokban. Asztali csemege borok és pezsgő, legfinomabb liquerök.

Prágai sonka. Legfinomabb sajtfélék. Befőttes gyümölcsök

➔ Minden friss állapotban és a legolcsóbban. ➔

Első délmagyarországi kocsigyár és tömören hajlított kocsialkatrészek gyára
REICH MÁTYÁS ÉS LEBHERZ KÁROLY, UJVIDÉK.

Gyártmányok:

Luxus-hintók, üzleti-kocsik, homokfutó-kocsik, vadászati hajtókocsik, mentőkocsik, omnibuszok, halottas-kocsik és luxus-szánkók a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Hajlított kocsialkatrészek
: nagybani gyártása. :

Képes árjegyzék ingyen
: és bérmentve. : :

Megyei interurban
telefon. 134. szám.

➔ Délmagyarország legnagyobb és legrégebb kocsigyára. ➔

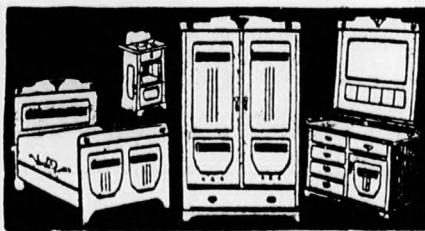
Gázkályha eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Szülők figyelmébe!

Intelligens fiatal emberek, kik legalább 4 középiskolát végeztek, szakszerű kiképzést nyerhetnek a műfogtechnika összes ágaiban mérsékelt honorárium fejében. Fenyvesi Menyhért, fogászati művek laboratóriumában Budapest, Fürdő utca 1. szám.

Levélbeli kérdezősködéésre válasz.

Mindenki tudja,

hogy csakis

Grosz és Krausz

nagyáruházában lehet legjobban és legolcsóbban butort, függönyöket és szőnyeget beszerezni.

Telefon 24. Ujvidék. Telefon 24.